

Nederlanders nauwelijks bekend met overheidsmaatregelen tegen crisis

Continu Onderzoek Burgerperspectieven. COBKwartaalbericht 2009/02.

- Nederlanders minder somber over de economie: 48% van de Nederlanders verwacht een verslechtering (was 65% in januari, 62% in oktober 2008)
- Nog weinig zorgen over eigen inkomen, maar deze zorgen nemen onder gepensioneerden toe
- Vertrouwen in de regering licht gedaald
- Nederlanders zijn slecht geïnformeerd over overheidsmaatregelen tegen de economische crisis
- Als Nederlanders zelf een rijksbegroting mogen opstellen, willen ze bezuinigen op ontwikkelingshulp (80% van de Nederlanders), defensie (76%) en kunst, cultuur en wetenschappen (50%); extra uitgaven worden voorgesteld voor gezondheidszorg (82%) en orde en veiligheid (59%)
- Ondanks zorgen over 'slechte opvoeding' ziet 99% van de Nederlanders opvoeding vooral als taak van de ouders en niet van de school of de overheid

Dit zijn enkele conclusies uit het tweede kwartaalbericht van 2009 over het *Continu Onderzoek Burgerperspectieven* (COB) dat op donderdag 30 juli jl. is verschenen. In het kwartaalbericht geven SCP-onderzoekers dr. Tom van der Meer, prof. dr. Paul Dekker en Eefje Steenvoorden MSc een beeld van o.a. de tevredenheid van de Nederlandse burger met de samenleving, het vertrouwen dat men heeft in maatschappelijke instellingen en de problemen die volgens de Nederlandse bevolking hoog op de politieke agenda zouden moeten staan. Het COB wordt elke drie maanden uitgevoerd via een enquête, aangevuld met kwalitatief onderzoek (focusgroepen). In het kwartaalbericht wordt hiervan verslag gedaan, terwijl eens per jaar een verdiepende studie wordt uitgebracht met nadere analyses van de gesignaleerde ontwikkelingen. Het *Continu Onderzoek Burgerperspectieven* wordt uitgevoerd in opdracht van de Voorlichtingsraad.

Onverwacht: Minder somber over de economie

De enquête vond plaats in april/mei, nog voordat het CPB zijn raming van de krimp van de Nederlandse economie bijstelde van 3,5% naar 4,75%. In het tweede kwartaal van 2009 waren minder Nederlanders somber over de economie (48%, was 65% in het eerste kwartaal). Relatief weinig Nederlanders (17%) maken zich zorgen over de eigen financiële situatie. Van alle groepen maken gepensioneerden zich nog de meeste zorgen over de eigen financiële situatie (28%); hun zorgen namen bovendien toe in vergelijking tot het vorige kwartaal (was 24%).

Vertrouwen in de regering licht gedaald

In het tweede kwartaal van 2009 geeft 55% van de Nederlanders een voldoende voor hun vertrouwen in de regering (was 59% in het eerste kwartaal); 58% (was 61%) geeft een voldoende voor hun vertrouwen in de Tweede Kamer. Het vertrouwen in de politieke instituties is lager dan in januari, maar nog altijd hoger dan vóór het uitbreken van de economische crisis. Burgers zijn vooral minder negatief over de betrokkenheid van politici bij mensen die het minder hebben.

Na het drama op Koninginnedag in Apeldoorn was er een lichte stijging van het vertrouwen in de politiek. Ook het koningshuis werd wat vaker dan voorheen genoemd als iets waar Nederlanders trots op zijn.

Bezuinigen of extra uitgeven?

We hebben Nederlanders de belangrijkste uitgavenposten van de rijksbegroting voorgelegd, en hen de mogelijkheid gegeven tussen die beleidsposten te schuiven. Ze konden de begroting niet ophogen of verlagen. Wanneer ze de mogelijkheid krijgen om de rijksbegroting aan te passen, zou 82% van de Nederlanders extra willen spenderen aan gezondheidszorg en 59% aan orde en veiligheid. Ze zouden bezuinigen op ontwikkelingshulp, internationale samenwerking en vredesmissies (80% van de Nederlanders), defensie (76%) en kunst, cultuur en wetenschappen (50%).

Als ze de mogelijkheid zouden krijgen om extra geld uit te geven, zouden Nederlanders ook meer geld willen besteden aan onderwijs, sociale zekerheid en infrastructuur.

Nauwelijks bekend met overheidsmaatregelen tegen crisis

Naast het enquêteonderzoek hebben we intensieve gesprekken gevoerd met groepen Nederlandse burgers, waarin verschillende thema's aan bod zijn gekomen. Uit deze gesprekken blijken Nederlanders zeer ongeïnformeerd over het crisisbeleid: ze zijn niet of nauwelijks bekend met maatregelen die de regering neemt tegen de economische crisis. Men is positief over de aanpak van de 'graaicultuur', maar blijft kritisch over salarisniveaus in de publieke en private sector en over de zin van overheidsinvesteringen in banken ('de banken houden nog altijd de hand op knip').

Men heeft ook het gevoel dat problemen worden doorgeschoven naar de toekomst. In de gesprekken komt het beeld naar voren dat de regering weinig invloed heeft op de economische crisis en zich geen raad weet met de problemen. Maatregelen van het kabinet om de crisis te bestrijden, zijn tamelijk onbekend bij de burgers. Men kan er weinig noemen en men weet niet of die al zijn doorgevoerd of aan de orde zijn als het economisch weer beter gaat. Dit impliceert voor beleidsmakers dat het niet vanzelfsprekend is dat de burger de noodzaak van bezuinigingen zal begrijpen. Een rol kan daarbij spelen dat menigeen wel de gevolgen van die bezuinigingen zal ondervinden, maar zich persoonlijk niet bedreigd heeft gevoeld door de crisis.

'Slechte opvoeding': probleem of cliché?

In eerder opinieonderzoek naar omgangsvormen noemden Nederlanders slechte opvoeding vaak als een groot maatschappelijk probleem. Wanneer we in groepsgesprekken dieper ingaan op het onderwerp opvoeding, blijkt het beeld veel genuanceerder. Nederlanders zijn positief over de opvoedkwaliteiten van zichzelf en de directe sociale omgeving, maar wat onzekerder over die van anderen. Nederlanders maken zich vooral zorgen over 'probleemkinderen' die op straat overlast veroorzaken. Uit de enquête blijkt dat 99% van de Nederlanders opvoeding voornamelijk of uitsluitend de verantwoordelijkheid vindt van ouders. Slechts een kleine minderheid van de Nederlanders vindt dat naast de ouders ook de school een verantwoordelijkheid draagt: 31% van de hogeropgeleiden en 20% van de lageropgeleiden.

Over de rol van de overheid op het gebied van opvoeding zijn Nederlanders erg ambivalent. Men is vooral bezorgd dat de overheid te veel invloed zou krijgen. Weliswaar moet de overheid ernstige problemen aanpakken, maar wie bepaalt wanneer problemen ernstig genoeg zijn? Enerzijds mag de overheid zich niet met de opvoeding bemoeien, anderzijds moeten probleemjongeren wel strenger worden aangepakt. Enerzijds mag de overheid niet 'achter de voordeur kijken', anderzijds moet de overheid daar wel ingrijpen als er echt iets is.

COB Kwartaalbericht 2009/2, Tom van der Meer, Paul Dekker en Eefje Steenvoorden, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, juli 2009, ISBN 978 90 377 0418 1, prijs €9,90.

De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet)boekhandel of te bestellen via de website: www.scp.nl
Voor meer informatie: drs. Kees M. Paling, Communicatie en Voorlichting, tel: 070 – 340 7256/7000,
e-mail: k.paling@scp.nl